

©Documentul a fost pus la dispoziție cu sprijinul Consiliului Superior al Magistraturii din România (www.csm1909.ro) și R.A. „Monitorul Oficial” (www.monitoruloficial.ro). Permisuniunea de a republica această traducere a fost acordată exclusiv în scopul includerii sale în baza de date HUDOC.

©The document was made available with the support of the Superior Council of Magistracy of Romania (www.csm1909.ro) and R.A. „Monitorul Oficial” (www.monitoruloficial.ro). Permission to re-publish this translation has been granted for the sole purpose of its inclusion in the Court’s database HUDOC.

Emitent CURTEA EUROPEANĂ A DREPTURILOR OMULUI
Publicată în : MONITORUL OFICIAL nr. 389 din 5 mai 2006

HOTĂRÂREA
din 3 februarie 2005, definitivă la 3 mai 2005,
în Cauza Iacob împotriva României
Strasbourg (Cererea nr. 39.410/1998)

Hotărârea devine definitivă în condițiile prevăzute în art. 44 alin. (2) din Convenție. Poate suferi modificări de formă.

În Cauza Iacob împotriva României, Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secția a III-a), statuând în cadrul unei camere formate din domnii B.M. Zupancic, președinte, J. Hedigan, C. Bîrsan, doamnele M. Tsatsa-Nikolovska, R. Jaeger, domnii E. Myjer, David Thor Bjorgvinsson, judecători, și domnul V. Berger, grefier de secție,

După ce a deliberat în Camera de consiliu la data de 13 ianuarie 2005,

pronunță următoarea hotărâre, adoptată la aceeași dată:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află Cererea nr. 39.410/1998 introdusă împotriva României, prin care un cetățean al acestui stat, doamna Eugenia Irinel Iacob (*reclamanta*), a sesizat Comisia Europeană a Drepturilor Omului (*Comisia*), la data de 16 decembrie 1997, în temeiul fostului articol 25 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale (*Convenția*).

2. Reclamanta este reprezentată de domnul N. Rădulescu-Botică, avocat în Baroul București. Guvernul român (*Guvernul*) este reprezentat de agentul guvernamental, doamna R. Rizoiu, din cadrul Ministerului Afacerilor Externe.

3. Reclamanta a susținut, în special, că refuzul Curții Supreme de Justiție din 19 iunie 1997 de a recunoaște instanțelor competența de a se pronunța asupra unei acțiuni în revendicare este contrar art. 6 din Convenție. În afară de aceasta, reclamanta s-a plâns că hotărârea respectivă a adus atingere dreptului la respectarea bunurilor sale, astfel cum este garantat de art. 1 din Primul Protocol.

4. Cererea a fost transmisă Curții la 1 noiembrie 1998, data intrării în vigoare a Protocolului nr. 11 la Convenție (art. 5 § 2 din Protocolul nr. 11).

La data de 2 octombrie 2000, Curtea a hotărât să unească admisibilitatea și fondul cauzei (art. 29 § 3 din Convenție).

5. La data de 1 noiembrie 2004, Curtea a modificat compoziția secțiilor sale [art. 25 alin. (1) din Regulament]. Prezenta cerere a fost repartizată celei de-a treia secții, astfel reorganizate (art. 52 § 1 din Regulament).

6. Atât reclamanta, cât și Guvernul au prezentat observații scrise cu privire la admisibilitatea și fondul cauzei (art. 59 § 1 din Regulament).

ÎN FAPT

I. Circumstanțele cauzei

7. Reclamanta s-a născut în anul 1930 și are domiciliul în București.

8. În 1935, părinții reclamantei au cumpărat o casă situată în București și 370 mp de teren aferent.

9. În 1950, statul a preluat imobilul părinților, invocând Decretul de naționalizare nr. 92/1950.

A. Prima acțiune în revendicare

10. În 1994, în calitate de moștenitoare, reclamanta a introdus o acțiune în revendicare a bunului menționat anterior la Judecătoria Sectorului 1 București. În motivarea cererii, aceasta a subliniat că părinții săi au fost proprietarii bunului și că statul îl preluase abuziv, prevalându-se de Decretul de naționalizare nr. 92/1950. Or, la data naționalizării părinții săi erau funcționari. Pentru acest motiv, în aplicarea art. II din decret, imobilul era exclus de la naționalizare.

11. Prin Sentința din 3 iunie 1994, instanța a admis cererea reclamantei. Aceasta a decis că bunul fusese naționalizat cu încălcarea art. II din decret și că reclamanta era proprietara legitimă a imobilului. Așadar, a dispus că autoritățile administrative, respectiv Primăria Municipiului București și Societatea „R” - S.A., să-i restituie bunul.

Primăria Municipiului București a formulat apel împotriva sentinței.

12. La data de 16 noiembrie 1994, Tribunalul Municipiului București a respins apelul pentru neachitarea taxei de timbru. Având în vedere că nu s-a exercitat recurs, sentința a rămas definitivă.

B. Recursul în anulare

13. La o dată neprecizată, procurorul general al României a promovat recurs în anulare în fața Curții Supreme de Justiție, împotriva Sentinței definitive din 3 iunie 1994, pe motivul

că judecătorii și-au depășit competențele examinând legalitatea aplicării Decretului nr. 92/1950.

14. Prin Hotărârea din 19 iunie 1997, Curtea Supremă de Justiție a admis recursul, a casat sentința și pe fond a respins acțiunea în revendicare a reclamantei. Instanța a constatat că statul a preluat bunul în cauză în baza Decretului de naționalizare nr. 92/1950 și a decis că aplicarea decretului nu putea fi cenzurată de instanțe. Prin urmare, a apreciat că Judecătoria Sectorului 1 București nu se putea pronunța în sensul că reclamanta era adevărata proprietara a bunului decât intervenind în exercițiul atribuțiilor puterii legislative. Curtea Supremă de Justiție a decis că, în orice caz, noile legi prevăd măsuri reparatorii pentru bunurile pe care statul le preluase abuziv.

După adoptarea Legii nr. 112/1995, T.E., D.V. și M.E., chiriașii apartamentelor ce compun imobilul, au încheiat contracte de vânzare-cumpărare a apartamentelor pe care le ocupau.

C. A doua acțiune în revendicare

15. În 2000, reclamanta a formulat o nouă acțiune în revendicarea bunului. În fața Judecătoriei Sectorului 1 București, ea a subliniat că decretul de naționalizare fusese aplicat abuziv, întrucât părinții ei erau exceptați de la aplicarea decretului.

16. Prin Sentința din 27 martie 2002, Tribunalul Municipiului București a admis acțiunea reclamantei și a dispus că autoritățile administrative să îi restituie bunul. Pârâții au formulat apel împotriva sentinței.

17. Prin Decizia din 20 februarie 2003, Curtea de Apel București a admis apelurile pârâților, a casat sentința și a respins cererea în revendicare a reclamantei. Reclamanta a formulat recurs împotriva deciziei.

18. În conformitate cu ultimele observații depuse de către Guvern, Curtea Supremă de Justiție a respins recursul reclamantei că neîntemeiat, prin Hotărârea din 10 noiembrie 2004.

II. Dreptul și practica interne pertinente

19. Dispozițiile legale și jurisprudența interne sunt descrise în Hotărârea *Brumărescu împotriva României* [G.C.], nr. 28.342/1995, paragrafele 31-44, CEDO 1999-VII.

ÎN DREPT

I. Cu privire la admisibilitate

20. Curtea constată că cererea nu este în mod vădit neîntemeiată, în sensul art. 35 § 3 din Convenție. În plus, constată că nu este lovită de nici un alt motiv de inadmisibilitate. În consecință, o declară admisibilă.

II. Cu privire la fond

A. Referitor la pretinsa încălcare a art. 6 alin. (1) din Convenție

21. Conform reclamantei, Hotărârea Curții Supreme de Justiție din 19 iunie 1997 a încălcat art. 6 alin. (1) din Convenție, care prevede:

„Orice persoană are dreptul la judecarea în mod echitabil... a cauzei sale, de către o instanță... care va hotărî... asupra drepturilor și obligațiilor sale cu caracter civil...”

22. În memoriul său, reclamanta susține că refuzul Curții Supreme de Justiție de a recunoaște instanțelor competență de a se pronunța într-o acțiune în revendicare este contrar dreptului de acces la justiție, astfel cum este garantat de art. 21 din Constituție și de art. 3 din Codul civil, care reglementează denegarea de dreptate. În afară de aceasta, ea susține că afirmația Curții Supreme de Justiție, conform căreia nu era proprietara bunului în litigiu, este în contradicție cu motivul invocat pentru a admite recursul în anulare, respectiv lipsa competenței instanțelor pentru a se pronunța pe fondul litigiului.

23. Guvernul admite că reclamantei i s-a refuzat dreptul de acces la justiție, dar consideră că refuzul a fost temporar.

24. Curtea trebuie așadar să examineze dacă hotărârea Curții Supreme de Justiție a încălcat art. 6 alin. (1) din Convenție.

25. Aceasta amintește că, în Cauza *Brumărescu* citată anterior (paragrafele 61-62), ea a decis că a existat o încălcare a art. 6 alin. (1) din Convenție, pe motivul că anularea unei hotărâri definitive este contrară principiului securității juridice. Ea a decis, de asemenea, că refuzul Curții Supreme de Justiție de a recunoaște competența instanțelor de a examina litigii de natură celui în cauză, privitoare la revendicarea unor bunuri imobile, încalcă prevederile art. 6 alin. (1) din Convenție.

26. Curtea consideră că nu există elemente în speță care să distingă prezenta cauza de Cauza *Brumărescu* citată anterior.

Prin urmare, Curtea apreciază că, aplicând astfel dispozițiile art. 330 din Codul de procedură civilă, care reglementează recursul în anulare, în redactarea existentă la data faptelor, Curtea Supremă de Justiție a încălcat principiul securității raporturilor juridice și, în consecință, dreptul reclamantei la un proces echitabil, în sensul art. 6 alin. (1) din Convenție.

27. În plus, excluderea de către Curtea Supremă de Justiție a acțiunii în revendicare a reclamantei din sfera de competență a instanțelor este, în sine, contrară dreptului de acces la justiție, astfel cum este garantat de art. 6 alin. (1) din Convenție.

În consecință, a existat o încălcare a art. 6 alin. (1) din Convenție sub aceste două aspecte.

B. Referitor la pretinsa încălcare a art. 1 din Protocolul nr. 1

28. Reclamanta se plânge de faptul că Hotărârea Curții Supreme de Justiție din 19 iunie 1997 a adus atingere dreptului sau la respectarea bunurilor, astfel cum este garantat în art. 1 din Protocolul nr. 1, formulat astfel:

„Orice persoană fizică sau juridică are dreptul la respectarea bunurilor sale. Nimeni nu poate fi lipsit de proprietatea sa decât pentru cauza de utilitate publică și în condițiile prevăzute de lege și de principiile generale ale dreptului internațional.

Dispozițiile precedente nu aduc atingere dreptului statelor de a adopta legile pe care le consideră necesare pentru a reglementa folosința bunurilor conform interesului general sau pentru a asigura plata impozitelor ori a altor contribuții sau a amenzilor.”

29. Aceasta consideră că hotărârea Curții Supreme de Justiție, care a decis că imobilul sau îi aparține statului și a anulat Sentința definitivă din 3 iunie 1994, constituie o privare de bunurile ei, privare care nu urmărea un scop de utilitate publică. Reclamanta observă că în urma hotărârii, în aplicarea Legii nr. 112/1995, statul a vândut chiriașilor apartamentele ce compun bunul în litigiu.

30. Guvernul admite că jurisprudența creată în urma Cauzei *Brumărescu* citate anterior, cu privire la nerespectarea dreptului la proprietate, își găsește aplicare în prezenta cauza.

31. Curtea amintește că dreptul de proprietate al reclamantei asupra bunului în litigiu fusese stabilit printr-o sentință definitivă și precizează că dreptul astfel recunoscut nu era revocabil.

Reclamanta avea așadar un bun, în sensul art. 1 din Protocolul nr. 1 (a se vedea Cauza *Brumărescu* citată anterior, paragraful 70).

32. Curtea arată apoi că hotărârea Curții Supreme de Justiție a anulat sentința și a decis că proprietarul legitim al bunului era statul. Aceasta consideră că situația este, dacă nu identică, cel puțin analoagă cu cea a reclamantului în Cauza *Brumărescu* citată anterior. Ea consideră așadar că hotărârea Curții Supreme de Justiție a privat-o pe reclamanta de bunul sau, în sensul celei de-a doua teze din primul alineat al art. 1 din Protocolul nr. 1 (a se vedea Cauza *Brumărescu* citată anterior, paragrafele 73-74).

Or, Guvernul nu a furnizat nici o justificare pentru situația creată. În afară de aceasta, Curtea precizează că reclamanta este privată de proprietatea bunului de mai mult de 7 ani fără a primi o indemnizație care să reflecte valoarea reală a acestuia și că eforturile depuse pentru a-și recăpăta proprietatea au rămas fără rezultat până astăzi.

33. În aceste condiții, chiar presupunând că se poate demonstra că privațiunea de proprietate a servit unui scop de utilitate publică, Curtea consideră că echilibrul just dintre cerințele de interes general ale comunității și imperativele apărării drepturilor fundamentale ale individului a fost rupt și că reclamanta a suportat și suportă o sarcină deosebită și exorbitantă.

34. Prin urmare, a fost încălcat art. 1 din Protocolul nr. 1.

III. Cu privire la aplicarea articolului 41 din Convenție

35. În conformitate cu art. 41 din Convenție,

„În cazul în care Curtea declară că a avut loc o încălcare a Convenției sau a protocoalelor sale și dacă dreptul intern al înaltei părți contractante nu permite decât o înlăturare incompletă a consecințelor acestei încălcări, Curtea acordă părții lezate, dacă este cazul, o reparație echitabilă. ”

A. Prejudiciul material

36. În principal, reclamanta solicită restituirea bunului în litigiu. Ea înțelege să primească, în caz de nerestituire, o sumă corespunzătoare valorii actuale a bunului, respectiv, conform raportului de expertiză pe care l-a prezentat Curții, 429.161 dolari americani (USD).

37. Guvernul contestă valoarea rezultând din expertiza prezentată de reclamantă, pe motiv că expertul nu a respectat criteriile și metodologiile de evaluare. Guvernul consideră că suma totală care ar putea fi alocată cu acest titlu este de 153.650 USD. În urma observațiilor formulate de un expert angajat de stat, cu privire la rezultatele expertizei reclamantei, Guvernul consideră că valoarea terenului aferent este supraevaluată, calculele efectuate referindu-se la terenuri situate în zona 0, în timp ce terenul este situat în zona 1. Potrivit Guvernului, expertiza reclamantei ia, de asemenea, în calcul o mansardă, care este în realitate un pod. În sfârșit, Guvernul susține că imobilul în cauză este vechi și că expertiza prezentată de reclamantă nu a luat în calcul coeficienții specifici cu referire la acest punct.

38. Curtea consideră, în circumstanțele cauzei, că restituirea bunului în litigiu, astfel cum a fost dispusă prin Sentința definitivă a Judecătoriei Sectorului 1 București din 3 iunie 1994, ar situa-o pe reclamantă, în măsura posibilităților, într-o situație echivalentă cu cea în care s-ar găsi dacă exigențele art. 1 din Protocolul nr. 1 nu ar fi fost ignorate.

39. Dacă statul pârât nu procedează la o atare restituire în termen de 3 luni de la data rămânerei definitive a prezentei hotărâri, Curtea decide că va trebui să îi plătească reclamantei, că prejudiciu material, valoarea actuală a bunului.

40. Având în vedere informațiile de care dispune și în echitate, Curtea estimează valoarea în cauză la 250.000 euro.

B. Prejudiciul moral

41. Reclamanta solicită, de asemenea, 20.000 USD pentru prejudiciul moral suferit prin suferința „gravă, insuportabilă și incomensurabilă” pe care i-a cauzat-o Curtea Supremă de Justiție la data de 19 iunie 1997, privând-o a doua oară de bunul sau, după ce reușise în 1994 să pună capăt încălcării dreptului sau de către autoritățile comuniste timp de 40 de ani.

42. Guvernul se opune acestei pretenții, considerând că n-ar trebui reținut nici un prejudiciu moral. În plus, acesta susține că hotărârea Curții ar putea constitui, în sine, o reparație satisfăcătoare.

43. Curtea consideră că evenimentele în cauză au antrenat grave ingerințe în drepturile reclamantei la respectarea bunului sau, la justiție și la un proces echitabil, pentru care suma de 3.000 euro reprezintă o reparație echitabilă a prejudiciului moral suferit.

C. Cheltuieli

44. Reclamanta solicita rambursarea cheltuielilor de procedura, fără a preciza suma sau un decont în acest sens.

45. Guvernul nu se opune rambursării cheltuielilor făcute, cu condiția prezentării documentelor justificative.

46. Având în vedere că reclamanta nu a justificat cheltuielile, Curtea decide să nu îi aloce nici o sumă cu acest titlu (cf. Cauzei *Oprea și alții împotriva României*, nr. 33.358/1996, 16 iulie 2002, paragraful 56).

D. Majorări de întârziere

47. Curtea hotărăște să aplice majorările de întârziere echivalente cu rata dobânzii pentru facilitatea de credit marginal practică de Banca Centrală Europeană, la care se vor adăuga 3 puncte procentuale.

PENTRU ACESTE MOTIVE, CURTEA, ÎN UNANIMITATE:

1. declară cererea admisibilă;
2. hotărăște că a fost încălcat art. 6 alin. (1) din Convenție, sub aspectul absenței unui proces echitabil;
3. hotărăște că a fost încălcat art. 6 alin. (1) din Convenție, sub aspectul negării dreptului de acces la justiție;
4. hotărăște că a fost încălcat art. 1 din Protocolul nr. 1;
5. hotărăște că statul pârât trebuie să restituie reclamantei, în termen de 3 luni de la data rămânerii definitive a hotărârii, în conformitate cu art. 44 alin. (2) din Convenție, imobilul în litigiu și terenul pe care este situat;
6. hotărăște că, în lipsa unei atari restituiri, statul pârât trebuie să îi plătească reclamantei tot în termen de 3 luni suma de 250.000 euro (două sute cincizeci mii euro) cu titlu de despăgubiri materiale;
7. hotărăște că statul pârât trebuie să îi plătească reclamantei tot în termen de 3 luni suma de 3.000 euro (trei mii euro) cu titlu de despăgubiri morale;
8. hotărăște că sumele vor fi plătite în moneda națională a statului pârât la nivelul ratei de schimb aplicabile în momentul plății;
9. hotărăște că, începând de la data expirării termenului amintit și până la momentul efectuării plății, sumele menționate la pct. 6 și 7 vor fi majorate cu o dobândă simplă a cărei

rata este egală cu rata dobânzii pentru facilitatea de credit marginal practică de Banca Centrală Europeană, la care se vor adăuga 3 puncte procentuale;

10. respinge cererea de acordare a unei satisfacții echitabile pentru rest.

Redactată în limba franceză, apoi comunicată în scris la data de 3 februarie 2005, în aplicarea art. 77 paragrafele 2 și 3 din Regulament.

Bostjan M. Zupancic,
președinte

Vincent Berger,
grefier